

Fagspråket

i byråkratisk, politisk
og vitenskapelig tekst

- for stipendiater ved
Det medisinske fakultet

tale ≠ skrift

1. Skriften fører ofte med seg mer presise ord
=> lånord, fremmedord, fagspråk m. m.
2. I skrift må vektlegging (*emfase*) uttrykkes med setningsoppbygging, ikke med betoning. Flyt og tempo må formes ved smidig tekstbinding; med variert setningsoppbygging, god tematisk binding, og raus bruk av "sammenbindingsord"
3. I faglige setninger er det ofte saken som kommer både først og fremst (dermed fortrenses de enkle, vanlige subjektene)
4. Skriften medfører en stor fare for **arroganse**
5. Stildydene er alltid de samme: tal og skriv korrekt, klart, høvelig, velformet & kortfattet

På setningsnivået

Fra Carsten Müller: "Diagnosen av medfødte hjertelidelser"
Tidsskrift for Den Norske Lægeforening 1949, 69. årgang: s. 649 ss

•Det **er** ikke mange år siden de medfødte hjertelidelser nærmest **var** et rent terra incognita.

•Det er ikke mange år siden
•de medfødte hjertelidelser
•nærmest var et rent terra incognita

•Før **visste legene** nesten ingenting om medfødte hjertefeil.

→ Før
→ medfødte hjertefeil
→ visste nesten ingenting om

**Hvor hadde legene gjemt seg?
-og hvorfor de vage verbene?**

På setningsnivået

Fra Carsten Müller: "Diagnosen av medfødte hjertelidelser"
Tidsskrift for Den Norske Lægeforening 1949, 69. årgang: s. 649 ss

•Det **er** ikke mange år siden de *medfødte hjertelidelser* nærmest **var** et rent terra incognita.

•På universitetsklinikkene **ble morbus coeruleus demonstrert** med sin cyanose, klubbefingrer og polycytemi, men noen *klinisk analyse* utover dette **ble** sjelden **gjort**, og *terapi* **var** det aldri **tale** om.

•Og **de ikke-cyanotiske tilfelle rubrisertes** sjelden som medfødte hjertefeil før på seksjonsbordet.

•Før **visste legene** nesten ingenting om medfødte hjertefeil.

•På sykehusene der **legene ble utdannet viste lærerne** fram bare én bestemt type medfødt hjertefeil med tre tydelige kjennetegn, men det **ble** sjelden **undersøkt** mer, og det **var** aldri snakk om **å behandle pasientene**.

•Og **legene oppdaget** sjelden de mindre tydelige medfødte hjertefeilene før **pasienten var** død og **de åpnet liket**.

Fagspråkets feller

1. Lange og "vanskelige" ord
(*nødvendig, men bør aldri overdrives*)
2. Framvekt og nominalisering
(*nødvendig, men bør aldri overdrives*)
3. Lange og vanskelige setninger
(*nødvendig, men kan og bør forenkles*)
4. Ombytting av 'kjent/nytt'-strukturer
(*unødvendig; skal alltid forbedres*)
5. Inneforstått tekstbinding
(*tekstbindingen bør gjøres uttalt*)

En opplysning: hvor mye kan man huske - her og nå?

7 ± 2

Lær å feile først ...

~ ... og lær så av dine egne feil? ~

(Landsbyråkratiseringskappleiken 2011)

Her er byråkratiseringsformuleringsreglene:

1. Langt er bedre enn kort
2. Abstrakt og sært er bedre enn konkret og vanlig
3. Det er **feigt** å røpe verbet: hold igjen så godt du kan!
4. Først vanskelig, så lett - først nytt, så kjent:
forklar alltid i etterkant, så leseren føler seg dum!
5. Unngå tekstbinding: skift helst tema ved skilletegn

NB! Teksten er DIN:

Så les **aldri** gjennom *din egen* tekst med *leseren* i tankene;
tenk heller på reglene og sjefen!

Oppgavene:

Byråkratiser minst ett av følgende utsagn:

- ✓ De giftet seg.
- ✓ Vi beklager at det skjedde, det skulle ikke ha skjedd.
- ✓ Han gikk ned trappa, hentet posten, og gikk inn igjen.
- ✓ Jeg skal behandle saken din når jeg får tid.
- ✓ Hun er glad for det fine været.

På strukturnivået

IMRaD

(vitenskapsartikkelen)

1: Introduction

Hva handlet det om,
det arbeidet du har gjort?

2: Materials and Methods

Hva brukte du,
og hvordan brukte du det?

3: Results

Hva ble resultatet?
(... and ...)

Discussion

4: Hva betyr resultatet?

5: Hva sier de andre,
som har gjort liknende
undersøkelser?

Byråkratisk skisse

(sakspapir & utredninger)

1. Presentasjon:

Oppdrag og mandat

2. Vedtaksforslag

3. Hovedargumentasjon

(pro)

4. Utredning/drøfting/ -begrunnelser

(pro & contra)

5. Sammenfatning

(≈ punkt 2 ovenfor)

[www.icmje.org]

16.09.2011

Talens syv deler

(politisk & juridisk tale)

- INNLEDNING
1. **Exordium**
Vekke velvilje, kontakt og interesse
(Mottakerne gjøres *benevoli, attenti, dociles*)
 2. **Narratio**
Fortellingen om sakens fakta: saklighet
 3. **Propositio**
Talerens anliggende: påstanden
- HOVEDDEL
4. **Partitio**
Framstiller ordningen og metoden
 5. **Confirmatio**
Presentere talerens pro-argumentasjon
 6. **Refutatio**
Imøtegå kjente og tenkte motargument
- AVSLUTNING
7. **Conclusio**
Slutning, oppfordring, oppsummering